

ÖZGÜRLÜK İÇİN HUKUKÇULAR DERNEĞİ MARMARA HAPİSHANELERİ GÜNCEL COVID-19 SALGIN RAPORU

İlk olarak Aralık 2019'da görülen ve Çin Halk Cumhuriyeti tarafından dünyaya açıklanan Covid-19 (yeni tip coronavirüsü) salgını tüm dünyada hızla yayılmaya devam etmektedir.

16 Nisan 2020 tarihiyle coronavirüs sebebiyle hayatını kaybedenlerin sayısı 140.000'lere yükselmiş, tüm dünya genelinde virüs tespit edilen kişi sayısı da 2.000.000'a ulaşmıştır. Uzmanların sıklıkla belirttiği üzere coronavirüs çok hızlı bir şekilde yayılmakta olup geliştirilen olağanüstü önlemlere rağmen virüsün yayılması engellenememektedir.

16.03.2020 tarihi itibari ile Sağlık Bakanlığının açıklamasıyla virüsün Türkiye'de de görüldüğü öğrenilmiştir. Türkiye'de 16 Nisan 2020 tarihi itibariyle 74.193 vakanın tespit edildiği, 1.643 kişinin coronavirüs sebebiyle hayatını kaybettiği açıklanmıştır.

Açıklanan resmî verilere göre virüsün Türkiye'de çok hızlı yayıldığı ve bu artışa bağlı olarak her gün farklı önlemler alınmaya çalışıldığı gözlemlenmektedir. Bu önlemlerin arasında hapisanelerle ilgili olarak yeni infaz düzenlemesine ilişkin kanun değişikliği de bulunmaktadır. İlgili düzenleme 15.04.2020 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmiş ve Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Ancak bu düzenlemeye rağmen hapisanelerle ilgili endişeler henüz daha giderilememiş olup hapisaneler halen salgın açısından en yüksek risk gruplarından biri olmaya devam etmektedir. Zira yürürlüğe giren değişikliklerde kamuoyunun tüm çabasına rağmen siyasi mahpuslar kapsam dışı bırakılmıştır. Oysa siyasi mahpuslar açısından fazlasıyla kalabalık olan Türkiye hapisaneleri, coronavirüs salgınının yayılmasını engellemek için gerekli sosyal mesafenin uygulanmasını imkansız kılmaktadır.

Diğer bir husus; coronavirüsün neden olduğu COVID-19, düşük risk grubundaki insanlar için hafif veya hiç ateş, solunum güçlüğü ve öksürük gibi semptomlardan, solunum yetmezliği ve ölüme kadar değişen bir dizi belirtiyile ilerleyen ciddi bir hastalıktır. Dünya Sağlık Örgütü, 60 yaşın üzerindeki insanlar ile, hangi yaşta olurlarsa olsunlar kardiyovasküler rahatsızlığı, diyabeti, kalp ve akciğer rahatsızlıkları, zayıf bağışıklık sistemi, kronik solunum rahatsızlığı ve kanseri bulunan insanları en yüksek risk grubu olarak görmektedir. Hapisanelerde yüzlerce hasta mahpusun olduğu da göz önüne alındığında siyasi mahpusların infaz yasasındaki değişim kapsamına alınmamasının Anayasa'nın 10. Maddesinde yer alan 'kanun önünde eşitlik' maddesine açıkça aykırı olduğu görülecektir. Zira söz konusu madde herkesin, ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğunu hükme bağlar. Söz konusu düzenlemeler 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 2. Maddesinde infazın temel ilkesi olarak düzenlenen ayrımcılık yasağı ile işkence ve kötü muamele yasağını da ihlal etmektedir.

Bu konuda Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (CPT) ve BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği yakın zamanda üye devletlere 'hapishanelerindeki insan sayısını azaltmaları için acil harekete geçme' konusunda çağrıda bulunmuş ve yasal bir temel olmadan hapsedilen kişiler, siyasi mahpuslar ve sadece eleştirel ya da muhalif görüşler ifade ettikleri için hapsedilenler dahil her bir kişinin derhal serbest bırakılmaları yönünde çağrı yapmıştır.

Yine İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nin, Türkiye'nin hasta mahpuslara yeterli sağlık hizmeti sunmamasının veya ölümcül hastalığı olan mahpusları tahliye etmemesinin, zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye girdiğine ve hatta yaşam hakkını ihlal ettiğine yönelik coronavirüs salgınından önce vermiş olduğu çok sayıda karar bulunmaktadır.

İran'da 17.03.2020 tarihi itibarıyla salgın sebebiyle içlerinde siyasi mahpusların da bulunduğu 85 bin yakın mahpus serbest bırakılmış, 19.03.2020 tarihinde ise 10.000 kişiye devlet başkanı tarafından genel af çıkarılmıştır. Bahreyn'de 17.03.2020 tarihi itibarıyla içlerinde siyasi mahpusların da bulunduğu 1500 kişi tahliye edilmiştir. ABD'de Los Angeles'da 600, Ohio'da 200, Kaliforniya'da ise 3.500 mahpus coronavirüs salgını nedeniyle tahliye edilmiştir. Afganistanda 1500 kişi için tahliye kararnamesi çıkarılmıştır. Fransa'da 5000, İngiltere ve Galler'de 4000, Somali'de 574, Sri Lanka'da 3000 mahpus serbest bırakılmıştır. Endonezya'da 18 bin mahpus serbest bırakılmıştır.

İtalya'da coronavirüs endişesi ile cezaevlerinde isyanlar başlamış; bu isyanlar sonucunda 11 kişi hayatını kaybetmiş, 77 kişi firar etmiştir. Yine Lübnan'da hapishanelerde salgından kaynaklı isyanlar çıkmış ve bu isyanlarda hayatlarını kaybeden mahpuslar olmuştur. Kamuoyunda yer aldığı üzere ülkemizde Batman Hapishanesinde de isyan çıkmış ve isyanda yaralananlar olmuştur. Zira virüsün insanlar arası etkileşimin yoğun olduğu, kalabalık insan gruplarının bir arada bulunduğu ortamlarda daha hızlı yayıldığı bilgisi mahpuslar arasında paniğe yol açmıştır.

13.04.2020 günü Adalet Bakanlığı tarafından 5 açık hapishanede toplam 17 mahpusunun coronavirüs testinin pozitif çıktığı, bunlardan 3 mahpusun hayatını kaybettiği, 1 mahpusun yoğun bakımda olduğu ve kalan 13 mahpusun tedavilerinin devam ettiği açıklanmıştır. Ayrıca 79 infaz koruma memurunun coronavirüs testinin pozitif çıktığı belirtilmiştir.

Her ne kadar Bakanlık tarafından yapılan açıklamada salgının kapalı hapishanelerde görülmediği açıklanmışsa da Tarsus T Tipi Kapalı Hapishanesinde tutuklu bulunan Mardin Mazıdağ Belediye Eş Başkanı Nalan Özaydın coronavirüs testi pozitif çıktığı için tahliye edilmiştir.

Yine Bafra Hapishanesinde tutuklu bulunan M.Y.'nin coronavirüs nedeniyle hayatını kaybettiği açıklanmıştır.

Şakran Kadın Hapishanesinde 2 mahpusun karantina koşusunda kaldığı, hapishaneye gelen doktorların ve bazı infaz koruma memurlarının coronavirüs testinin pozitif çıktığı öğrenilmiştir.

Türkiye genelinde birçok kapalı hapishanede mahpusların coronavirüs belirtileri gösterdiği, ancak bunlara yönelik hiçbir önlem alınmadığı bilinmektedir.

13.03.2020 tarihinde Adalet Bakanlığı tarafından hapishanelerde alınan tedbirler kapsamında:

- Kuruma ilk kabul işlemleri esnasında hastalık belirtisi gözlemlenen tutuklu ve hükümlüler, hastanelere sevk edilerek, sağlık raporları doğrultusunda ceza infaz kurumlarına kabul edilmeyeceği,
- İlk kabul işlemleri, tutuklu ve hükümlülerin son dönemde yurt dışına gidip gitmediği kolluk marifetiyle tespit edildikten sonra yapılacağı,
- Yüksek ateş, öksürük gibi rahatsızlıkları gözlemlenen tutuklu ve hükümlülerin, gecikmeksizin hastaneye sevk sağlanmakta, tedavileri tamamlanan ve test sonuçları negatif çıkanlar kuruma kabul edileceği,
- Hastalık belirtisi gözlemlenmeyen ilk kez kuruma gelen tutuklu ve hükümlüler ise imkanlar dahilinde 14 gün süreyle ayrı bir bölümde tutulacağı,
- Son dönemde yurt dışına çıkmış olan yabancı ve Türk vatandaşı ziyaretçilerin tutuklu ve hükümlüleri ziyaret etmesine izin verilmeyeceği,
- Gerekli görüldüğü takdirde açık görüş dahil bütün ziyaretlerin kademeli olarak sınırlandırılacağı

bildirilmiştir.

11.04.2020 tarihinde ise daha önce Adalet Bakanlığı tarafından hapishanelerde alınan tedbirler kapsamında ;

- açık ve kapalı hapishanelerdeki avukat ziyareti dahil bütün görüşlerine,
- açık hapishanelerde kalanların özel izin haklarına,
- hastalık ve güvenlik durumları dışında bir hapishaneden başka bir kuruma yapılan nakillere,
- mahpusların dışarıyla temasının mümkün olduğu; kurum dışı çalışma, lokanta, sosyal tesis, dış kantin gibi işyurdu faaliyetlerine,
- birden fazla koğuyla birlikte yapılan toplu faaliyetlere,
- hapishanelerdeki ve çocuk eğitim evlerindeki aile görüşme odalarının kullanımına,
- hapishanelerde anneleri ile birlikte kalan 0-6 yaş grubu çocukların kreşe ve anaokuluna gitmeleri ile çocukların dışarıdaki ebeveynleri ya da yakınlarına teslim edilmesine ilişkin uygulamaların askıya alınmasının 30.04.2020 tarihine kadar uzatıldığı açıklanmıştır.

Mart ve Nisan ayları içerisinde tarafımızca Marmara bölgesinde yer alan hapishanelerde Bakanlığın ve idarelerin virüs salgınına karşı aldığı önlemleri gözlemlemek amacıyla ziyaretler gerçekleştirilmeye çalışılmış, mahpusların aileleri ile görüşmeler yapılmıştır.

Silivri Kapalı Hapishanesinde;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. Avukat görüşleri kapalı görüş şeklinde yaptırılmaktadır. Hapishane girişlerinde avukatlara ateş ölçümü yapılmakta, dezenfektan, maske ve eldiven dağıtılmaktadır. Mahpusların ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir.

Mahpusların kaldığı odalar şu ana kadar 3 kere dezenfekte edildiği, koridor gibi ortak alanların ise ada sık dezenfekte edildiği, salgından sonra idare tarafından 1 defa çamaşır suyu ve sıvı sabun dağıtıldığı, bunun dışında temizlik ve hijyen malzemelerini mahpuslar tarafından ücreti karşılığında temin edildiği, eldiven, maske gibi koruyucu sağlık malzemelerinin kendilerine verilmediği, salgın sürecinde tedbir amaçlı olarak dışarıdan gelen kargoların kabul edilmeyeceğinin söylendiği, gönderilen mektupların da mahpuslara verilmediği tarafımıza iletilmiştir.

Hastane sevklerinin acil durumlar dışında yaptırılmayacağı, yapılması halinde ise hastane dönüşü 14 günlük karantina uygulanacağı, hapishanede revir doktoru bulunmaması nedeniyle mahpusların revire çıkarılmadığı, ancak kullanmakta oldukları ilaçların verildiği tarafımıza iletilmiştir.

Hapishane personelinin eldiven ve maske takmaya özen gösterdiği, ancak bazı infaz koruma memurlarının maske takmadığı, mahpuslar tarafından uyarıldıklarında ise kendilerinde virüs olmadığını söyledikleri iletilmiştir. İnfaz koruma memurlarının mahpuslarla fiziki temas kurmadığı, odalarda arama veya görüş alanına getirilip götürülürken üst araması yapılmadığı, infaz koruma memurlarının mahpusların kaldığı odalara girmemeye çalıştığı ve sayımların genelde kapıdan yapıldığı tarafımıza iletilmiştir.

Silivri 5 Nolu L Tipi Hapishanesinde ;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. Avukat görüşleri kapalı görüş şeklinde yaptırılmaktadır. Hapishane girişlerinde avukatlara ateş ölçümü yapılmakta, dezenfektan, maske ve eldiven dağıtılmaktadır. Mahpusların başka koşullarda bulunan mahpuslarla yaptıkları spor ve sohbet gibi ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir.

Mahpuslardan tarafından kendilerine herhangi bir temizlik ürünü, maske, eldiven, kolonya dağıtılmadığı, bunlar gibi temizlik ve hijyen malzemelerini mahpuslar tarafından ücreti karşılığında temin edildiği, ancak idare tarafından her koşula haftada yarım pet şişe kadar dezenfektan verildiği ve mahpusların temizlik yaparken bunu suya katmalarının istenildiği, salgınının ülkede görünmesinden bu yana ise idare tarafından koşulların yalnızca 1 kere kabaca dezenfekte edildiği tarafımıza iletilmiştir.

İdare tarafından hastane sevklerinin tamamen durdurulduğu ve şifahi acil bir durumda sevk olacak olursa hapishaneye dönen mahpusun da 14 gün karantinada kalacağı mahpuslara bildirilmiştir. Bu doğrultuda tedavisi devam eden kanser hastaları ile devam eden hastalıklarına ilişkin hastaneye sevk olması gereken mahpuslar hastanelere sevk edilmemektedir.

Hapishanedeki personelin bir kısmının maske takarken bir kısmının takmadığı ve eldiven de kullanmadıkları görülmüştür. İnfaz koruma memurları yeni uygulama ile 15 günlük vardiya sistemiyle çalışmaya başladığı öğrenilmiştir. Buna göre içerideki personel 15 gün boyunca çalışmakta, sürenin sonunda kendileri için belirlenmiş olan bir yurda giderek 15 gün boyunca orada kalmaktadır. Daha önce yurttan kalan vardiya ise hapishaneye giderek 15 gün çalışmaktadır. İnfaz koruma memurları bu şekilde dönüşümlü olarak çalışmaktalar.

Metris R Tipi ve Metris 1 Nolu T Tipi Hapishanelerinde;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. Avukat görüşleri kapalı görüş şeklinde yaptırılmaktadır. Mahpusların başka koşullarda bulunan mahpuslarla yaptıkları spor ve sohbet gibi ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir. Salgının ülkede görülmeye başlanmasından bu yana hasta mahpusların kaldığı odanın sadece 1 kere kabaca dezenfekte edildiği, başkaca hiçbir önlem alınmadığı, temizlik ve hijyen malzemelerinin mahpuslar tarafından ücreti karşılığında kantinden temin edildiği tarafımıza iletilmiştir.

İçeride görevli infaz koruma memurlar 15 günlük vardiya sistemi ile çalışmaktadır. Dışarıdaki infaz koruma memurları ise eldivensiz ve maskesiz olarak çalışmaktadır. Her ne kadar bu personelin içeri girişleri yasak olsa da avukatlar ve içeriye girişine izin verilen kişiler bu personelle iletişim halinde olup giriş kartlarını bu personellerden temin etmektedir. Hapishane girişinde ve avukat bekleme odasında herhangi bir dezenfektan bulunmadığı görülmüştür.

Sayımların koridorda yapıldığı, infaz koruma memurlarının koşullara girmediği, havalandırma kapılarının ara sıra açıldığı ancak genellikle mahpusların havalandırmaya çıkmasına izin verilmediği, hapishanede sıcak suya erişimle ilgili sıkıntı olduğu, mahpusların kantinden almak istedikleri ürünlerin stokta olmadığı gerekçesiyle verilmediği tarafımıza iletilmiştir.

Gebze Kadın Hapishanesinde;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. Avukat görüşleri kapalı görüş şeklinde yaptırılmaktadır. Mahpusların başka koşullarda bulunan mahpuslarla yaptıkları spor ve sohbet gibi ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir.

Salgınının ülkede görünmesinden bu yana ise idare tarafından koşulların yalnızca 1 kere kabaca dezenfekte edildiği, mahpuslara 1 kere temizlik malzemesi verildiği, bunun dışında temizlik ve hijyen malzemelerinin mahpuslar tarafından ücreti karşılığında kantinden temin edildiği, mahpuslara maske, eldiven gibi malzemelerin de verilmediği tarafımıza iletilmiştir.

İnfaz koruma memurları tarafından sabah ve akşam sayımlarına kalabalık şekilde gelindiği, mahpuslara üst araması yapıldığı, yine telefon görüşlerine gidip gelirken dahi infaz koruma memurları tarafından üst araması yapıldığı, infaz koruma memurlarının büyük bir çoğunluğunun maske ve eldiven kullanmadığı tarafımıza iletilmiştir.

Bolu Hapishanesinde;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. Avukat görüşleri kapalı görüş şekline yaptırılmaktadır. Mahpusların başka koşullarda bulunan mahpuslarla yaptıkları spor ve sohbet gibi ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir.

Hapishane idaresi tarafından mahpuslara çamaşır suyu ve deterjan verildiği, infaz koruma memurları tarafından sayım ve arama için odalara girilmediği, sayımların kapıdan yapıldığı, yemek dağıtımında personelin eldiven ve maske kullandığı ve sosyal mesafeye uyulduğu tarafımıza iletilmiştir.

Başkaca rahatsızlıkları bulunan 1-2 mahpusun hastaneye sevk edildikleri, hastane dönüşü mahpusların bilgisi ve onayı dahilinde 15 günlük karantinaya alındıkları öğrenilmiştir.

Kandıra 1 Nolu F Tipi Hapishanesinde;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. Hükümlü mahpuslarla avukat görüşü yaptırılmamaktadır. Tutuklu mahpuslarla ise sadece kapalı görüş yaptırılmaktadır. Hapishane girişinde avukatlara maske dağıtılmaktadır. Bununla birlikte hapishanenin çeşitli yerlerine dezenfektan koyulduğu görülmüştür. kapalı görüş hakkı olan mahpuslara kapalı görüş yerine telefon hakkı kullandırılacağı öğrenilmiştir. Mahpusların başka koşullarda bulunan mahpuslarla yaptıkları spor ve sohbet gibi ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir.

Mahpusların kaldığı odaların dezenfekte edildiği, temizlik malzemesi olarak sadece sabun verildiği, **temizlik malzemeleri ve dezenfektanın mahpuslar tarafından ücreti karşılığı kantinden temin edildiği**, kalitelerinin çok kötü olduğu, alkolsüz olduğu ve çamaşır suyu olduğu, muhtemelen merdiven altı bir ürün olduğu, maske, eldiven ve temizlik malzemelerinin fiyatlarının fahiş olması nedeniyle mahpusların büyük bir kısmı tarafından temin edilemediği, içme suyu ve yiyeceklerin 2 haftada 1 kantinden temin edilebildiği, posta dağıtımının durdurulduğu tarafımıza iletilmiştir.

Revire çıkışlar sağlanıyorsa da **hastane sevklerinin yapılmadığı**, ilaçların ise çok geç verildiği, Berfin Doğan isimli mahpusun koah ve kanser hastası olması nedeniyle durumunun çok daha riskli olduğunu sebeple diğer mahpusların da endişe duyduğu tarafımıza iletilmiştir.

Salgın sonrası hapishanede görevli infaz koruma memuru sayısının azaltıldığı, personelin hapishanede kaldığı ve bu şekilde vardiyalı olarak çalıştığı öğrenilmiştir. Sayım ve yemek dağıtımlarında infaz koruma memurlarının eldiven ve maske kullandığı, fiziki temastan kaçınarak sosyal mesafeye dikkat ettikleri ancak **yemek dağıtımında ister istemez temas olduğu**, son süreçte odalarda arama ya da üst araması yapılmadığı tarafımıza iletilmiştir.

Kandıra 2 Nolu F Tipi Hapishanesinde;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. **Haftada 2 kere 10'ar dakika uygulanması gereken telefon görüşleri haftada 1 kere 20 dakika olarak yaptırılmaktadır.** Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü mahpusların 2 haftada 1 olan telefon görüşmeleri ise haftada 1 kere 10 dakika olarak yaptırılmaktadır. Avukat görüşleri de askıya alınmıştır. Acil durumlarda ise kapalı görüş olarak yaptırılmaktadır. Mahpusların başka koşullarda bulunan mahpuslarla yaptıkları spor ve sohbet gibi ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir.

Temizlik malzemesi olarak sadece salgının ilk zamanlarında bir kalıp sabun verildiği, **temizlik ve hijyen malzemesi verilmediği**, dezenfektanın mahpuslar tarafından ücreti karşılığı kantinden temin edildiği, dezenfektanın şişesinin 35 TL olduğu ve alkolsüz olduğu, bu sebeple temin edilemediği, kantinde eldiven satılmadığı, **1 adet maskenin ise 17 TL olduğu**, bu sebeple temininin çok zor olduğu, havalandırmaların günde 2 saat açıldığı, revir ve sevklerin askıya alındığı, tarafımıza iletilmiştir.

Zeki Bulut isimli mahpusun bir hafta kadar önce nefes darlığı yaşadığı, ancak revire götürülmediği, aynı odada kalan arkadaşları tarafından pencereye çıkartılarak hava almasının sağlandığı, sadece tansiyonunun ve nabzının ölçüldüğü, başkaca bir işlem yapılmadığı, durumunun şu an iyi olduğu , başka bir mahpusun ateşinin yükselmesi nedeniyle önlem amaçlı tekli hücreye alındığı, ancak yapılan koronavirüs testinin negatif çıktığı öğrenilmiştir.

Hapishanede görevli infaz koruma memurlarının maske ve eldiven kullanımına dikkat etmeye çalıştığı öğrenilmiştir.

Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Hapishanesinde;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. Haftada 2 kere 10'ar dakika uygulanması gereken telefon görüşleri haftada 1 kere 20 dakika olarak yaptırılmaktadır. Avukat görüşleri de askıya alınmıştır. Acil durumlarda kapalı görüş olarak yaptırılmaktadır. Mahpusların başka koşullarda bulunan mahpuslarla yaptıkları spor ve sohbet gibi ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir.

Mahpuslara sadece 1 kere temizlik malzemesi verildiği, onun dışında mahpusların ücret karşılığı kantinden temin ettiği tarafımıza iletilmiştir.

İnfaz koruma memurlarının günlük sayımları odalara girmeden kapıdan aldığı, son süreçte baskın arama yapılmadığı, rutin aramalarda ve yemek dağıtımlarında infaz koruma memurlarının titiz davrandığı tarafımıza iletilmiştir.

İnfaz koruma memurlarının 15 günlük vardiya sistemi ile çalıştığı, dışarıda görevli personelin içeri girişine izin verilmediği öğrenilmiştir.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Hapishanesinde;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. Haftada 2 kere 10'a dakika uygulanması gereken telefon görüşleri haftada 1 kere 20 dakika olarak yaptırılmaktadır. Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü mahpusların 2 haftada 1 kere olan telefon hakları ise haftada 1 kere olarak uygulanmaktadır. Avukat görüşleri de askıya alınmıştır. Acil durumlarda kapalı görüş olarak yaptırılmaktadır. Mahpusların başka koşullarda bulunan mahpuslarla yaptıkları spor ve sohbet gibi ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir.

Mahpuslara dezenfektan ürünleri, kolonya, ıslak mendil gibi temizlik ve hijyen malzemeleri verilmediği, kantinden sadece çamaşır suyu ve sıvı sabun temin edilebildiği, yeteri kadar temizlik malzemesi temin edilemediği, kantinden istenen birçok ürünün ise stokta bulunmadığı gerekçesiyle verilmediği, maskenin sadece odadan çıkarken verildiği öğrenilmiştir.

İnfaz koruma memurlarının eldiven ve maske taktığı ve sosyal mesafe konusuna dikkat ettikleri öğrenilmiştir.

Tekirdağ 2 Nolu T Tipi Hapishanesinde;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. Haftada 2 kere 10'ar dakika uygulanması gereken telefon görüşleri haftada 1 kere 20 dakika olarak yaptırılmaktadır. Avukat görüşleri de askıya alınmıştır. Acil durumlarda kapalı görüş olarak yaptırılmaktadır. Mahpusların başka koşullarda bulunan mahpuslarla yaptıkları spor ve sohbet gibi ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir.

Mahpuslara dezenfektan ürünleri, kolonya, ıslak mendil gibi temizlik ve hijyen malzemeleri verilmediği, kantinden sadece çamaşır suyu ve sıvı sabun temin edilebildiği, yeteri kadar temizlik malzemesi temin edilemediği, kantinden istenen birçok ürünün ise stokta bulunmadığı gerekçesiyle verilmediği öğrenilmiştir.

İnfaz koruma memurlarının eldiven ve maske taktığı ve sosyal mesafe konusuna dikkat ettikleri öğrenilmiştir.

Edirne Hapishanesinde;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. Avukat görüşleri de askıya alınmıştır. Acil durumlarda kapalı görüş olarak yaptırılmaktadır. Avukatlara girişte ateş ölçümü yaptırılıp, yüksek ateşi olanların hapishaneye girişlerine izin verilmemektedir. Mahpusların başka koşullarda bulunan mahpuslarla yaptıkları spor ve sohbet gibi ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir.

Salgını ülkede görülmeye başlamasından bu yana sadece infaz koruma memurlarının bulunduğu alanların dezenfekte edildiği, mahpusların kaldığı odaların dezenfekte edilmediği, temizlik malzemelerinin kısıtlı olarak verildiği ve ücret karşılığı kantinden temin edildiği tarafımıza iletilmiştir.

Revire gitme konusunda sıkıntılar yaşandığı, kronik rahatsızlığı olan mahpusların ilaçlarının geç verildiği, hastane sevklerinin yapılmadığı tarafımıza iletilmiştir.

İnfaz koruma memurlarının hijyen koşullarına dikkat etmediği, maskelerin göstermelik takıldığı tarafımıza iletilmiştir.

Maltepe 2 Nolu L Tipi Hapishanelerinde;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. Avukat görüşleri de askıya alınmıştır. Acil durumlarda kapalı görüş olarak yaptırılmaktadır. Avukatlara girişte ateş ölçümü yaptırılıp, yüksek ateşi olanların hapishaneye girişlerine izin verilmemektedir. Mahpusların başka koşullarda bulunan mahpuslarla yaptıkları spor ve sohbet gibi ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir.

Salgının ülkede görülmeye başlanmasından bu yana koşulların bir kez kabaca dezenfekte edildiği, koşullara dezenfektan verildiği, buna karşılık talep etmelerine rağmen mahpuslara maske ve eldiven verilmediği tarafımıza iletilmiştir.

Koşullarda coronavirüs belirtisi olan mahpus bulunmadığı ancak kronik rahatsızlıkları olanlar ve ciddi operasyon geçiren mahpuslar olduğu, bu kişileri kontrol taleplerinin yerine getirilmediği, idare tarafından mahpusların kullandığı ankesörlü telefonların dezenfekte edildiğinin söylendiği ancak bunun yapıldığına dair gözleme dayalı bir bilgilerinin olmadığı tarafımıza iletilmiştir.

İnfaz koruma memurlarının evlerine gitmeyerek yeni vardiya sistemiyle çalışmaya başladığı, koşullara maske ve eldiven takarak girdikleri ve mahpuslarla yakın temas kurmamaya çalıştıkları, koşullara yapılan servislerin günlük bire indirildiği öğrenilmiştir.

Ümraniye Hapishanesinde;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. Avukat görüşleri de askıya alınmıştır. Acil durumlarda kapalı görüş olarak yaptırılmaktadır. Mahpusların başka koşullarda bulunan mahpuslarla yaptıkları spor ve sohbet gibi ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir.

Salgının ülkede görülmeye başlamasından bu yana koşulların sadece 2 kere dezenfekte edildiği, mahpuslara temizlik ve hijyen malzemesi olarak sadece çamaşır suyu verildiği, başkaca temizlik ve hijyen malzemelerinin mahpuslar tarafından ücreti karşılığı kantinden temin etmeleri gerektiği, sıcak suyun haftada 3 gün verildiği tarafımıza iletilmiştir.

Hastane sevklerinin askıya alınmış olduğu, henüz hastaneye giden mahpus olmasa da 3 tane karantina koşulu olduğu öğrenilmiştir.

Bakırköy Kadın Hapishanesinde;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. **Haftada 2 kere 10'ar dakika uygulanması gereken telefon görüşleri haftada 1 kere 20 dakika olarak yaptırılmaktadır.** Avukat görüşleri de askıya alınmıştır. Acil durumlarda kapalı görüş olarak yaptırılmaktadır ve buna dair avukatlardan kabul beyanı alınmaktadır. Bununla birlikte avukatların son 14 gün içerisinde yurt dışına gitmediklerine dair beyan vermeleri istenmektedir. Görüşlerden önce ateş ölçümü yapılmakta, maske talep edip etmedikleri sorulmakta ve bunlar not edilmektedir. Mahpusların başka koşullarda bulunan mahpuslarla yaptıkları spor ve sohbet gibi ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir.

Hapishane girişleri ve iç koridor duvarlarına dezenfektan konulduğu gözlemlenmiştir. Görüşe giden avukatların ve mahpuslar ile infaz koruma memurları dezenfektan kullanabilmektedir. Ancak **koşullarda herhangi bir dezenfektan bulunmadığı** tarafımıza iletilmiştir.

Mahpuslara idare tarafından çamaşır suyu, deterjan ve sıvı sabun verilse de koşullar için yeterli olmadığı, mahpuslar tarafından ücret karşılığı kantinden çamaşır suyu, deterjan ve sıvı sabun temin ettikleri tarafımıza iletilmiştir.

Hastaneye sevk edilecek olan mahpuslara dönüşte 14 gün karantinada kalma zorunluluğu getirildiği için mahpuslar hastaneye gitmemektedir. Hapishanede şu ana kadar herhangi bir vakaya rastlanmadığı ancak grip olan mahpusların olduğu, bazılarının gribi ağır şekilde atlattığı öğrenilmiştir.

İnfaz koruma memurlarının 15 günlük vardiya sistemi ile çalıştığı, dışarıda görevli personelin içeri girişine izin verilmediği öğrenilmiştir.

Bandırma 2 Nolu T Tipi Hapishanesi;

Mahpusların açık ve kapalı aile görüşleri hala yaptırılmamaktadır. Avukat görüşleri de askıya alınmıştır. Acil durumlarda kapalı görüş olarak yaptırılmaktadır. Mahpusların başka koşullarda bulunan mahpuslarla yaptıkları spor ve sohbet gibi ortak alan etkinlikleri de iptal edilmiştir.

Salgın ülkede görülmeye başladığından bu yana **koşulların sadece 1 kere kabaca dezenfekte edildiği, ilaçlama için gelenlerin girmeleri ile çıkmalarının 1 dakikayı bulduğunu, koşulların çok kalabalık olduğu, mahpuslara sadece sıvı el sabunu dağıtıldığı, bunun dışında dezenfektan, ıslak mendil, kolonya, eldiven gibi hijyen malzemelerinin verilmediği, haftada 2 maske vermeye başlandığı** tarafımıza iletilmiştir.

Hastaneye sevk edilen veya başka bir sebeple hapishaneden çıkartılan mahpusların hapishaneye dönüşlerinde 14 gün boyunca başka bir hücrede karantinaya tutulduğu, bunun dışında başkaca bir önlem alınmadığı tarafımıza iletilmiştir.

İnfaz koruma memurlarının sadece maske taktığı, mahpusların üstünü ararken hijyen kurallarına dikkat etmedikleri öğrenilmiştir.

Sonuç olarak;

Mahpusların aileleri ile görüştürülmemeleri, ziyaretlerin ertelenmesi, mahpusları salgın hastalıktan korumadığı gibi; böyle bir süreç mahpuslar için tecrit, aileleri içinse ciddi endişeye sebep olmaktadır. Her ne kadar hapishanelerin iç kısımlarında görevli olan infaz koruma memurlarına yönelik karantina uygulaması getirilmiş ve memurların da dış dünya ile ilişkileri sınırlandırılmışsa da dış tarafta çalışan infaz koruma memurları, hapishane personeli ve revir doktorları salgın hastalığı taşıma açısından risk oluşturmaya devam etmektedir. Bakanlık tarafından yapılan açıklamada da 79 infaz koruma memurunun coronavirüs testinin pozitif çıktığı belirtilmiştir. Yine revirlerde görevli olduğu için hapishanelere giden doktorlar arasında coronavirüs testi pozitif olanlar olduğu bilinmektedir.

Uzun süre dış dünya ile teması kesilmiş olan mahpusların zayıf bağışıklık sistemleri ise mahpusları virüslere daha açık hale getirmektedir. Bu nedenle mahpusların virüs yayılırken hapishanelerde tutulmaları sağlık ve yaşam hakkının ihlali noktasında geri dönülemez zararlar vereceği endişesi oldukça fazladır. Temizlik ve hijyen malzemelerinin yeteri kadar temin edilememesi, bazı hapishanelerde yaşanan su sıkıntısı ve özellikle tedavisi devam eden hasta mahpusların tedavi süreçlerinin durdurulması, ziyaretlerin askıya alınması, avukat görüşlerinin kısıtlanması ve bazı hapishanelerde mektupların verilmemesi/gönderilmemesi mahpus ailelerinin ve kamuoyunun endişelerini arttırmaktadır. Dolayısıyla alınmış olan bu tedbirler amaca uygun tedbirler değildir.

Devletin, vatandaşlarına karşı hiçbir ayırım gözetmeksizin yaşam haklarına ilişkin negatif ve pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır. Hali hazırda, mahpusların yaşam haklarına ilişkin pozitif yükümlülükler yerine getirilerek mahpusların yaşam ve sağlık hakları için gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Girişte bahsettiğimiz gibi yapılan değişikliklerde siyasi mahpusların bağışık tutulması eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağını ihlal ettiği gibi düşman ceza hukukunun infaz sistemine de tezahürü anlamına gelmektedir. Bu uygulamaya bir an önce son verilerek;

Tutukluların CMK 100. Maddede yer alan "katalog suç" ayrımı yapılmaksızın CMK 109. Maddede yer alan adli kontrol hükümleri ile tahliyeleri sağlanmalıdır. "Suçun vasıf ve mahiyeti" şeklinde matbu tutuk devam gerekçelerine son verilerek, kanunun tutuklamadan beklenen menfaati sağlayacağı amacıyla düzenlenen CMK 109. Maddede yer alan adli kontrol hükümleri sadece görünüşte kalmamalı, yaşam hakkını tehdit eden Covid -19 virüs salgınının bulunduğu bu süreçte etkin bir şekilde uygulanmalıdır.

Ceza yargılamalarında kişilerin masumiyet karinesine ihlal eden tutum ve önyargılar aşılarak "toplum tehlikesi" şeklinde özellikle siyasi mahpuslar hakkında tahliye kararlarının önüne geçen ifadelerden vazgeçilerek, yargılamalar konusunda mülk ilkesi kadar, her bir yargılanan kişinin yaşam haklarının da devletin teminatı altında olduğu göz önünde bulundurularak mahpusların adli kontrolle de olsa tahliyeleri sağlanmalıdır.

Tutuklu veya hükümlü ayrımı yapılmaksızın kronik hastalıkları bulunan mahpusların, virüs salgınına bağışık sistemlerinin zayıflığı sebebiyle daha açık olmaları sebebiyle, hastalıklarının ağırlığına bakılmaksızın acilen tahliyeleri sağlanmalıdır. Zira Dünya Sağlık Örgütünün verilerine göre Covid-19 virüsünün ölüm tehdidi altında bulunan kişiler özellikle kronik hastalığı olan kişilerdir.

50 yaş ve üzeri mahpuslar da Covid-19 virüsüne ilişkin ağır risk gruplarından olması sebebiyle tahliyeleri acil olan risk gruplarındandır.

Tüm yukarıda belirtilen risk grupları açısından elzem olmak üzere hükümlülerin cezalarının konutta infazının sağlanması gerekmektedir. Bu noktada yasal düzenlemeler en acil şekilde yerine getirilmelidir. Zira bu konuda yakın zaman Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (CPT), COVID-19 salgını bağlamında, özgürlük tahdidine alternatif teşkil edebilecek uygulamalar sunmalarını ve "COVID-19 taraması yaparak" en korunmasız durumdaki mahpusların "yoğun bakıma erişimini sağlayacak yollar" açmalarını tavsiye etti.

Bu noktada hiçbir ayırım yapılmaksızın Anayasada yer alan temel haklardan olan eşitlik maddesinin uygulanması ve tüm mahpusların sağlık ve yaşam hakkı teminat altına alınarak, hapishanelerden tahliyeleri gerekmekte ve bu tedbirlerin aciliyetinin gereği yerine getirilmelidir.